

STORTINGET

Representantforslag 112 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad
og Torgeir Knag Fylkesnes

Dokument 8:112 S (2022–2023)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad og Torgeir
Knag Fylkesnes om opprydding av nedlagte og for-
urensende gruver**

Til Stortinget

Bakgrunn

Nedlagte gruver er stadig en kilde til alvorlig forurensning av norske vassdrag. Tungmetaller fra gruver ødelegger livsgrunnlaget for fisk og annet liv som lever i og av vannet som forurenses.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) er eier av 15 gruveeiendommer som hjemfalt til staten etter avslutning av drift i henhold til den tidligere industrikonsepsjonsloven som trådte i kraft i 1917. Tre (Løkken Verk, Folldal Verk og Sulitjelma gruver) av disse 15 gruvene er blant de mest forurensende gruvene i Norge. De resterende 12 hjemfalte gruvene er: Rødsand gruver, Skorovas gruver, Knaben gruver, Vigsnes kobberverk, Fosdalens Bergverk, Åmdals kobberverk, Ørsdalen gruver, Flåt nikkelgruve, Søve gruver og Tuftestollen, Kongsberg sølvverk, Nyseter sinkgruver og Mofjellet gruver.

Riksrevisjonens rapport fra oktober 2022 viser at Nærings- og fiskeridepartementet ikke forvalter sitt ansvar for de hjemfalte gruvene i tråd med forurensningsloven. Riksrevisjonen slår blant annet fast at Direktoratet for mineralforvaltning

«etterlever ikke Miljødirektoratets pålegg fra 1993–2005 om å redusere tungmetallforurensning ved Sulitjelma og Folldal gruver».

Riksrevisjonen vurderer de helhetlige forholdene rundt NFDs forvaltningsansvar som kritikkverdige.

Ordningen med hjemfall av bergverk der det har vært utvinning av statens mineraler, ble avvirket i 1990. Det finnes derfor flere nedlagte gruver i Norge som forurenses nærmiljøer uten at noen har oversikt over hvem som har ansvaret, eller hvilken forurensningsfare de utgjør. Et eksempel på helt eller delvis uavklart forurensningsansvar er Nordgruvefeltet i Røros.

Miljødirektoratet har ved ett tilfelle bedt Nærings- og fiskeridepartementet om å påta seg ansvaret for å gjennomføre tiltak. NFD ønsker ikke en automatikk i at departementet gis pålegg om opprydding når ansvarsforholdene er uklare. Likevel blir resultatet at gruvene forurenses over lang tid.

Videre er oppryddingsarbeidet ved noen tilfeller dårlig utført, noe som fører til at forurensningsfaren gjenoppstår over tid. Killingdal gruve i Holtålen er ett eksempel, hvor tungmetallene er i ferd med å renne over og ut i nærmiljøet etter oppryddingsarbeidet som ble forsøkt i 1991.

I budsjettenigheten for 2023 forpliktet regjeringen seg til å

«i løpet av 2023 stille strengere krav til gruvevirksomhet om tilbakefylling og økt ressursutnyttelse».

Det trengs en plan for opprydding og tilbakefylling av både de nedlagte gruvene som er NFDs ansvar, de som er andre aktørers ansvar, og de som i dag står uten tydelige ansvarsforhold. Oppryddingen må gjøres gjennom varige og bærekraftige løsninger.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen innhente en total oversikt over gamle nedlagte gruver i Norge og forurensningsfaren de utgjør ut ifra de stedege kvalitene til vann- og jordforekomstene.
2. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 avklare forurensningsansvaret for de nedlagte gruver hvor forurensningsansvaret per i dag ikke er avklart. Her må det økonomiske ansvaret til selskapene som har hentet ut verdier fra gruveaktiviteten, vektlegges i vurderingen av hvem som har forurensningsansvaret.
3. Stortinget ber regjeringen, sammen med aktuelle aktører, lage en tidfestet plan for opprydding av samtlige nedlagte forurensende gruver.
4. Stortinget ber regjeringen vurdere hvilket offentlig organ som er best egnet til å følge opp ansvaret for opprydding av nedlagte og forurensende gruver hvor ansvaret ikke er avklart, innen 5 år etter avvikling av virksomhet ved alvorlig grad av forurensning og innen 10 år etter avvikling av virksomhet ved moderat grad av forurensning.

1. februar 2023

Lars Haltbrekken

Birgit Oline Kjerstad

Torgeir Knag Fylkesnes